

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

**REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2011-2-519 (Önaraştırma)  
Karar Sayısı : 12-24/662-184  
Karar Tarihi : 03.05.2012

**A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

**Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI  
**Üyeler** : Prof. Dr. Metin TOPRAK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,  
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY  
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

**B. RAPORTÖR** : Hatice YAVUZ

**C. BAŞVURUDA BULUNAN** : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

**D. HAKKINDA İNCELEME YAPILAN** : - Yazılım Test ve Kalite Derneği  
Eski Büyükdere Cad. GİZ 2000 Plaza No: 7 Ofis No: 41  
Maslak/İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU:** Yazılım Test ve Kalite Derneği'nin, yazılım testi eğitimi ve hizmeti vermeye yetkili firmalara getirdiği akreditasyon koşulları ile piyasadaki tek bir firma dışındaki diğer tüm teşebbüslerin bu alanda faaliyet göstermelerini zorlaştırdığı iddiası.

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;

- Yazılım testi yetkinliği konusunda uluslararası geçerliliği ve bilinirliği olan International Software Testing Qualifications Board'un (ISTQB), 47 ülkede temsilciliği bulunan ve kar amacı gütmeyen bir kuruluş olduğu,
- Yazılım Test ve Kalite Derneği'nin (Dernek-Turkish Testing Board-TTB), ISTQB'nin Türkiye temsilcisi olduğu ve Türkiye'de ISTQB eğitimi ve sertifikası vermeye yetkili firmaların akreditasyonunun sadece TTB tarafından yapıldığı,
- ISTQB ülke temsilciliklerinin genelde üniversite, ilgili kamu kurumları ve özel sektör çalışanlarından oluşan kurullar tarafından oluşturulup yönetildiği,
- Bu şekildeki yönetimin adil olduğu ve böylelikle çok sayıda firmanın, akredite olarak bulunduğu ülkede yazılım testi eğitimi ve sertifikalandırılması konusunda hizmet verebildiği,
- Dernek'in kurucusu ve bazı çalışanlarının aynı zamanda Keytorc'ta da görevli ve bu iki kuruluşa ait adres ve iletişim bilgilerinin aynı olduğu,
- Dernek'in firmalardan talep ettiği akreditasyon koşullarının diğer ülkelerdeki ISTQB temsilcileri ile karşılaştırıldığında oldukça zorlaştırılmış olduğu,
- Dernek'in akreditasyon koşulları arasında başvuran firmanın, çalışan sayısından bağımsız olarak "ISTQB Advanced Test Manager" sertifikasına sahip en az üç eğitimci bulundurması koşulunun da yer aldığı, ancak sektörde bu tür bir sertifikaya sahip herhangi bir personelin bulunmadığı,

- Dernek'in 35.000-45.000 ABD Doları seviyelerinde olan akreditasyon ücretlerinin ise emsallerinden ortalama olarak on kat fazla olduğu,
- Bu uygulama sonucunda, Dernek'in Keytorc dışındaki şirketlerin akredite olmalarını engelleyecek ya da oldukça geciktirecek bir tutum izleyerek piyasadaki diğer teşebbüsler aleyhine rekabeti bozduğu ve Keytorc firmasının bir nevi tekel olarak faaliyet göstermesine yol açıldığı

iddia edilmiştir. Dosya kapsamında yapılan görüşmede, yazılım kullanan büyük firmaların yazılımlarını oluşturma ve değiştirmeye ihtiyaç duyduklarında söz konusu yazılımları kullanmaya başlamadan önce test ettirdikleri, ISTQB sertifikasının ve akreditasyonun ise yazılım testi sektöründe faaliyet göstermek ve başarılı olabilmek için gerekli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Dernek kurucularının aynı zamanda Keytorc firmasının ortakları arasında yer aldığı ve oldukça zorlaştırılan akreditasyon koşulları sonucunda, Keytorc dışında bir firmanın yazılım testi eğitimi vermesinin engellendiği ifade edilmiştir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 27.12.2011 tarih ve 8879 sayı ile intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 26.01.2012 tarihli ve 2011-2-519/İİ-12-411.HY sayılı İlk İnceleme Raporu 02.02.2012 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, 12-04/157-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme üzerine hazırlanan 24.04.2012 tarih ve 2011-2-519/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

## **I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

### **I.1. Yazılım Test ve Kalite Derneği**

- (5) Dernek, 2006 yılında yazılım test ve kalite alanında dünya çapında faaliyet gösteren bir organizasyon olan ISTQB'ye bağlı olarak kurulmuştur. Dernek'in temel faaliyetleri; uluslararası pazarlarda rekabet edebilmesi için Türkiye Bilişim Sektörü'nün yazılım testi ve kalitesi konusunda bilgilendirilmesi; ISTQB sınavlarının yapılarak sınavı kazanan adayların sertifikasyonu; yazılım testi konusunda dünyada standart haline gelmiş terimlerin Türkçeleştirilmesi şeklinde belirtilmektedir.
- (6) Dosya mevcudu bilgilere göre, 2010 yılında Derneğe bağlı Dernek İktisadi İşletmesi kurulmuştur. İktisadi işletmenin faaliyet alanı ve amacının Dernek ile aynı olduğu ve Dernek merkezi ile aynı adreste bulunduğu belirtilmiştir.
- (7) ISTQB ise Belçika'da kurulmuş olan ve 70 ülkede kar amacı gütmeyen, gönüllü dernekler şeklinde yazılım test ve kalitesi konusunda faaliyetlerini sürdüren uluslararası bir organizasyondur. Amacı dünyada yazılım test uzmanlığı alanının geliştirilmesidir. Bu amacını her ülkede kurulan dernekler yoluyla:
  - Yazılım test uzmanlığı ile ilgili eğitimlere baz teşkil edecek çerçeve müfredatın hazırlanması ve her ülkenin diline çevrilmesi,
  - ISTQB sınavlarına hazırlık eğitimi veren ve/veya vermeyi planlayan kuruluşların, bu eğitimleri vermek için akredite olmaları zorunlu olmamasına rağmen, resmi başvuruları sonucunda gerekli koşulları sağladıkları takdirde eğitim materyalinin (Accredited Training Material) ve/veya firmanın (Accredited Training Provider) akredite edilmesi,
  - ISTQB sınavlarının düzenlenip bu sınavlardan başarılı olanlara sertifikalarının verilmesi,

– Yazılım test uzmanlığı mesleğinin tanıtılması

faaliyetleriyle gerçekleştirmektedir.

## **I.2. Keytorc**

- (8) ISTQB tüzüğü gereğince her ülkede ISTQB'ye bağlı sadece bir adet kar amacı gütmeyen dernek bulunabilmektedir. Bağlı dernekler, ISTQB amaçlarına ilgi duyan kişilerin toplantılar, seminerler ve konferanslar aracılığıyla bir araya getirilmesi ve ISTQB ile irtibatının sağlanması konularında yetkilendirmiştir. ISTQB'nin Türkiye'de bu görevi vermiş olduğu tek kuruluş Keytorc firmasının kurucuları tarafından oluşturulan Dernek'tir.
- (9) Dosya kapsamında, Keytorc firmasının, ofislerinin bir odasını derneğe kiralarak bu odanın Dernek'in ihtiyaçları doğrultusunda kullanılmasını sağladığı ve ayrıca Dernek'in düzenlemekte olduğu organizasyon ve konferansların bazılarında sponsor olduğu belirtilmiştir.
- (10) Keytorc firmasının ISTQB eğitim materyallerini (Accredited Training Material) Hollanda'da bulunan ilgili dernekten akredite olan bir şirketten aldığı ve firmanın akreditasyonunun (Accredited Training Provider) ise Dernek tarafından yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca Dernek'e, "Accredited Training Provider" olmak için resmi başvuruda bulunan tek şirketin Keytorc olduğu da ifade edilmiştir.

## **I.3. İlgili Pazar**

### **I.3.1. İlgili Ürün Pazarı**

- (11) Öneraştırmanın konusunu, yazılım testi yetkinliği konusunda genel kabul görmüş bir kuruluş olan ISTQB'nin Türkiye'deki tek temsilcisi olan ve yazılım testi eğitimi vermeye yetkili firmaların ve bu firmaların kullanacağı eğitim materyallerinin akreditasyonunu yapan Dernek'in akreditasyon koşullarını zorlaştırarak Keytorc firması dışındaki firmaların bu alanda faaliyet göstermelerine engel olduğu iddiası oluşturmaktadır.
- (12) Yazılım testi ile oluşturulan yazılımın istenen platformda başarılı biçimde çalışıp çalışmadığı denetlenmekte ve söz konusu yazılımlarda hataların tespit edilmesine olanak sağlanmaktadır.
- (13) Dosya mevcudu bilgilere göre, Türkiye'de ve dünyada yazılım testi alanında ISTQB dışında kabul gören birtakım standartlar da mevcuttur. Bu standartlardan bazıları, QAI Global Institute, IIST-International Institute for Software Testing, ASQ-Quality Improvement Associate Certification-CQIA, ISO Test Standartları, IBM Test Sertifikasyon Programları, HP Test Sertifikasyon Programları ve Borland Test Sertifikasyon Programları aracılığıyla sağlanmaktadır.
- (14) Ayrıca, ISTQB tarafından bazı ISO standartlarının da referans olarak alındığı belirtilmiştir. QAI, IIST, ASQ ve ISTQB standartları arasında ise doğrudan bir ilişki bulunmadığı, her kuruluşun kendi standardını kendisi belirlediği ve bu kapsamda sertifika düzenlediği ifade edilmiştir.
- (15) Mevcut dosya kapsamında, öneraştırmaya konu teşebbüsün, yazılım testi alanında ISTQB akreditasyonu sağlama ve sertifika verme faaliyetleri incelenmiştir. Ulaşılan sonucu etkilemeyeceği dikkate alınarak kesin bir ilgili pazar tanımı yapılmamakla birlikte, benzer nitelik taşıyan alternatif standartların bulunması sebebiyle değerlendirmede ilgili ürün pazarı olarak yazılım testi alanında akreditasyon sağlama ve sertifika verme hizmetleri pazarı dikkate alınmıştır.

### I.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (16) Önaraştırmaya konu teşebbüs İstanbul ilinde bulunmakla birlikte, Türkiye geneline yönelik hizmetler sunmaktadır. Dosya kapsamında incelenen hizmetlerin verilebildiği yerlerde pazar farklılaşması yaratacak faktörlerin bulunmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazar Türkiye olarak belirlenmiştir.

### I.4. Değerlendirme

- (17) Dosya konusu, Dernek'in ISTQB akreditasyonu koşullarını zorlaştırarak, Keytorc dışında başka bir firmanın akredite olmasını engellediğine ilişkindir.
- (18) Bilindiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (d) bendinde "*Belirli bir piyasadaki hakimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler*" kötüye kullanma halleri arasında sayılmıştır. Bu çerçevede, ISTQB'nin faaliyet gösterdiği pazarda hâkim durumda olup olmadığı değerlendirmesi yapılmadan, yazılım testi alanında ISTQB akreditasyonu ve sertifikası sağlayan Dernek tarafından getirilen akreditasyon koşullarının, bir alt sektör olan ve Dernek ile aynı yönetime sahip olan Keytorc'un da faaliyet gösterdiği yazılım testi eğitimi ve hizmeti alanında rekabeti bozup bozmadığı incelenmiştir.
- (19) Dosya konusu iddiaların temeli ISTQB akreditasyonu için Dernek tarafından getirilen koşulların ağır olduğuna dayanmaktadır. Bu kapsamda ISTQB standardı, sağlanan akreditasyon çeşitleri ve koşulları hakkında Dernek'ten bilgi talep edilmiştir. Yapılan incelemede, eğitim şirketinin akreditasyonu için bir ücret talep edilmemekle birlikte, eğitim materyallerinin akreditasyonu için talep edilen ücretin temel seviye eğitim için toplam 35.000 ABD Doları (USD), ileri seviye eğitim için de toplam 45.000 USD olduğu anlaşılmıştır. Diğer ülkelerdeki derneklerle karşılaştırıldığında, eğitim materyallerinin akreditasyonu için talep edilen ücretlerin Türkiye'de oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Örneğin, ABD'de temel ve ileri seviye eğitimlerin ücretleri sırasıyla 2.500 USD ve 2.000 USD; Almanya'da ise 3.000 Avro'dur.
- (20) Ayrıca, Dernek tarafından getirilen yazılım testi ve yazılım mühendisliği alanında en az beş yıl tecrübeye ve ileri seviyede ISTQB sertifikalarına sahip üç eğitime sahip olma koşulu da diğer ISTQB dernekleri tarafından istenmemektedir. Dernek tarafından söz konusu koşulların gerekçesi olarak, misyonlarının yazılım testinin Türkiye'de sağlıklı bir şekilde büyütülmesi olduğu, bu misyon doğrultusunda yazılım testinin önemi anlatılarak şirketlerin bu alana yatırım yapmalarının teşvik edildiği, bu nedenle akreditasyon başvuru yönergesinde aday şirketlerin hem know-how hem de istihdam olarak yazılım testi alanına yatırım yapmalarının istendiği, akreditasyon koşulları ile doğrudan hem know-how'a hem de istihdama katkı sağlanacağı, istenen bilgi seviyesinde eğitmenlere sahip şirketlerin ISTQB eğitimlerinin hem daha kaliteli olacağı hem de bilişim çalışanlarının aynı şirkette ortalama çalışma süresinin altı ay gibi düşük olduğu Türkiye bilişim sektöründe, iki yıllık bir akreditasyon alan şirketin bu süre zarfında hizmetlerini kesintiye uğratma riskinin en aza indirileceği belirtilmiştir.
- (21) Ayrıca, Dernek tarafından belirlenen akreditasyon koşullarının gerek kendi şirketi olan Keytorc, gerekse yazılım testi eğitimi veren rakip teşebbüsler için de geçerli olduğu, Keytorc'un da özellikle akreditasyon ücretinin oldukça yüksek olduğu eğitim materyallerini Hollanda'da akredite olmuş bir firmadan aldığı ve Keytorc'un eğitmenlerinin Hollanda'da eğitim gördüğü belirtilmiştir.
- (22) Bu noktada önemli olan husus, yazılım testi alanında akreditasyon ve sertifika sağlayan Dernek tarafından getirilen akreditasyon koşullarının, bir alt sektör olan yazılım testi eğitimi ve hizmeti alanında faaliyet gösteren ve Keytorc'un rakibi olan firmaların faaliyetlerini zorlaştırıp zorlaştırmadığıdır.

- (23) Bu çerçevede, yazılım testi alanında eğitim veren ve Keytorc'un rakibi olan Bilge Adam Bilgisayar ve Eğitim Hizmetleri San. ve Tic. A.Ş. (Bilge Adam)'den de ISTQB standardı ve akreditasyonu hakkında bilgi talep edilmiştir. Teşebbüsten gelen bilgide;
- Bilge Adam'ın Türkiye'de ISTQB yazılım testi uzmanlığı eğitimlerini veren iki şirketten biri olduğu, hatta buna yönelik olarak (.....) tarihinde Ankara'da genel katılıma açık bir sınıf açılacağı,
  - ISTQB'nin, yazılımların en verimli, doğru, eksiksiz, profesyonelliğin gerekliliklerine uygun ve hızlı şekilde testini gerçekleştirme konusunda bir öğretiler bütünü, sınav ve testçilerin bu yetiye sahip olduğunu belgelemeleri için geliştirilmiş bir sertifikasyon olduğu,
  - Dünyada 200.000'i aşkın ISTQB sertifikası sahibi test uzmanının bulunduğu,
  - ISTQB'nin yazılım testleri hakkında bir öğretiler bütünü ve sertifikasyon olduğu, bu alanda eğitim vermenin ISTQB iş ortaklarının tekelinde bulunmadığı ve hatta bu eğitimin yayınlarının Amazon.com gibi herkesin satın alabileceği mecralarda satıldığı,
  - ISTQB iş ortağı olmayan kurumların yapamayacağı tek şeyin "ISTQB Yetkili Eğitim Merkezi" olduğu,
  - ISTQB sertifikasyonuna ise Prometric'te<sup>1</sup> verilen "ISEB BH0-010" sınavını 170 USD'ye satın alıp geçen herkesin hak kazandığı ve sertifikasyon için eğitim alma zorunluluğunun aranmadığı,
  - Bilge Adam'ın verdiği ISTQB eğitimlerinde Amazon.com'dan satın alınan orijinal kitapların kullanıldığı ve ISTQB sertifikasyonuna sahip hocalarla ISTQB'nin yayınladığı eğitim içeriğine (syllabus) uygun eğitim verildiği ifade edilmektedir.
- (24) Dosya kapsamında, herhangi bir ISTQB eğitimi vermek için ve/veya ISTQB ismini kullanmak için kuruluşun akredite olmasının gerekmediği belirtilmiştir. Nitekim Bilge Adam tarafından verilen bilgiler, akredite olmamış eğitim firmalarının da ISTQB eğitimi verebildiğini doğrular niteliktedir. Ayrıca, ISTQB sınavlarına hazırlık eğitimlerinin başka ülkelerde akredite olmuş şirketlerden ve online akredite eğitimleri şeklinde, internet üzerinden de alınabildiği anlaşılmaktadır. Vurgulanması gereken diğer bir husus ise, Bilge Adam tarafından da belirtildiği üzere ISTQB sertifikasının alınması için herhangi bir eğitim zorunluluğunun bulunmamasıdır.
- (25) Diğer taraftan, ISTQB'nin "*çapraz akreditasyon*" kuralları gereğince vermekte oldukları ve/veya vermeyi planladıkları ISTQB eğitimlerinin pazarlanması sırasında "ISTQB Accredited Training Material" ve/veya "ISTQB Accredited Training Provider" logosunu kullanmak isteyen herhangi bir kuruluşun, Türkiye dahil 46 ülkede bulunan herhangi bir ISTQB üye derneğine başvuruda bulunup, istediği koşulları karşıladığı takdirde söz konusu logoları pazarlama materyallerinde kullanabileceği belirtilmiştir. Bu durum, akredite olarak Türkiye'de ISTQB eğitimleri vermek isteyen kuruluşlar için de geçerlidir.
- (26) Şirketlere tanınan söz konusu hak, ISTQB tarafından üye derneklere iletilen "*ISTQB Akreditasyon Süreci*" başlıklı dokümanın çapraz akreditasyona ilişkin 3.6. maddesinden de anlaşılmaktadır. İlgili madde ile kuruluşların gerek eğitim materyallerini gerekse kuruluşun kendisini ülke dışında bir dernekten akredite edebilmesinin önü açılmıştır. Söz konusu maddede belirtilen süreç Dernek tarafından aynen benimsenmekte ve ülke dışında alınan bir akreditasyonu onaylamak için bu süreç dışında herhangi bir ekstra koşulun sağlanması aranmamaktadır.

---

<sup>1</sup> Prometric, bilgisayarlı sınav merkezi olarak faaliyet gösteren uluslararası bir kuruluştur.

- (27) Öte yandan, dosya kapsamında çapraz akreditasyon yapmış ve birden fazla ülkede akreditasyonları bulunan firmalar da sunulmuştur. Ayrıca yazılım testi eğitimi veren bazı teşebbüs yetkililer ile raportörce görüşmeler yapılarak, gerek ISTQB standardının sektördeki teşebbüsler açısından önemi, gerekse akreditasyon koşulları hakkında bilgi edinilmiştir. Bu kapsamda Mirsis Bilgi Teknolojileri Ltd. Şti.'nin Proje Yöneticisi, ISTQB standardının sektörde faaliyet göstermek için olmazsa olmaz bir nitelik taşımadığını ancak, yazılım testi ve analizinde yüksek standartta çalışıldığını göstermesi nedeni ile özellikle mühendislere avantaj sağladığını belirtmiştir. Elkotek Mühendislik ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş. (Elkotek) firması çalışanı tarafından ise, son (.....) yazılım testi faaliyetlerini artırdıkları ve yaklaşık olarak (.....) yakın firmada test mühendislerinin bulunduğu, firma mühendislerinin Dernek'ten ISTQB sertifikası aldığı, şimdiye kadar akreditasyon başvurusunda bulunma gibi bir girişimlerinin olmadığı, Dernek'in bu alanda kendi firması bulunduğu için Elkotek'in akreditasyon alamayacağını düşünülmesi, ISTQB standardının bir projeyi alabilmek için zorunlu olmadığı ancak firmalara ek puan kazandırdığı belirtilmiştir.
- (28) Dosya kapsamında, Dernek'in söz konusu koşulları yükseltmesi sonucunda yazılım testi eğitimi ve hizmeti sağlayan teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırdığına yönelik herhangi bir bulgu veya tespiti ulaşılamadığı, sertifika almak için eğitimin zorunlu olmadığı, akredite olmadan da eğitim verilebildiği, çapraz akreditasyon yoluyla da akredite edilebilmenin mümkün olduğu gibi hususlar dikkate alınarak, 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilmediği kanaatine ulaşılmıştır.

#### **J. SONUÇ**

- (29) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.